

**PRACOVNÍ POMŮCKA K VYSVĚTLENÍ
A ÚPRAVĚ NĚKTERÝCH POJMŮ A POSTUPŮ
SOUVISEJÍCÍCH S PRÁVNÍ ÚPRAVOU
OCHRANY OZNAMOVATELŮ**

Obsah:

- Čl. I Úvodní ustanovení**
- Čl. II Základní pojmy z oblasti ochrany oznamovatele**
- Čl. III Obecné zásady**
- Čl. IV Ochrana oznamovatele**
- Čl. V Oznamovací systémy**
- Čl. VI Evidence oznámení**
- Čl. VII Obsah a způsob podání oznámení**

Čl. I Úvodní ustanovení

Tato pracovní pomůcka reflektuje práva a povinnosti stanovené Směrnicí, která byla transponována do právního řádu České republiky prostřednictvím zákona.

Tato pracovní pomůcka obsahuje podrobnější vysvětlení základních pojmů a postupů z oblasti právní úpravy ochrany oznamovatelů, kdy má zaměstnanec v souvislosti s výkonem práce či jiné k tomu obdobné činnosti podezření, že na pracovišti dochází k páčání protiprávního jednání.

Čl. II Základní pojmy z oblasti ochrany oznamovatele

Dobrá víra představuje přesvědčení zaměstnance, že v případě oznámení podezření z páčání protiprávního jednání na pracovišti, takto činí v dobrém úmyslu, bez jakýchkoliv vedlejších pohnutek, bez ohledu na vlastní osobní prospěch, a to za účelem vyřešení a zamezení takovému jednání. Vědomě nepravdivé oznámení nepoživá ochrany proti odvetným opatřením.

Protiprávnost jednání definuje zákon taxativním výčtem takových jednání, která dle zákona zakládají způsobilost podat oznámení. Oznámení musí obsahovat informace o jednání, které:

- a) má znaky trestného činu,
- b) má znaky přestupku, za který je stanovena sazba pokuty jejíž horní hranice je alespoň 100.000 Kč,
- c) porušuje zákon, nebo
- d) porušuje jiný právní předpis nebo předpis Evropské unie v oblasti:
 1. finančních služeb, povinného auditu a jiných ověřovacích služeb, finančních produktů a finančních trhů,
 2. daně z příjmů právnických osob,
 3. předcházení legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu,
 4. ochrany spotřebitele,
 5. souladu s požadavky na výrobky včetně jejich bezpečnosti,
 6. bezpečnosti dopravy, přepravy a provozu na pozemních komunikacích,
 7. ochrany životního prostředí,
 8. bezpečnosti potravin a krmiv a ochrany zvířat a jejich zdraví,
 9. radiační ochrany a jaderné bezpečnosti,
 10. hospodářské soutěže, veřejných dražeb a zadávání veřejných zakázek,
 11. ochrany vnitřního pořádku a bezpečnosti, života a zdraví,
 12. ochrany osobních údajů, soukromí a bezpečnosti sítí elektronických komunikací a informačních systémů,
 13. ochrany finančních zájmů Evropské unie podle článku 325 Smlouvy o fungování EU, nebo
 14. fungování vnitřního trhu podle čl. 26 odst. 2 Smlouvy o fungování EU včetně ochrany hospodářské soutěže a státní podpory podle práva Evropské unie.

Odvetné opatření je jakékoliv přímé/nepřímé jednání či opomenutí v souvislosti s výkonem práce nebo jinou obdobnou činností oznamovatele, které je vůči němu směřováno, a to z důvodu, že oznamovatel učinil oznámení pro podezření z páčání protiprávního jednání na pracovišti. Takovéto jednání má za důsledek způsobit oznamovateli neoprávněnou újmu. Odvetnému opatření nesmí být vystaven oznamovatel ani další osoby s ním spřízněné nebo mu osoby blízké.

Ochranou se rozumí takové jednání a opatření ze strany povinného subjektu, které zaručí podporu a záštitu oznamovateli, a to zejména s ohledem na ochranu jeho osobnostních a majetkových práv.

Oznámením se rozumí skutečnosti a informace o tom, že existuje důvodné podezření o páčání protiprávního jednání na pracovišti k němuž došlo:

- a) u osoby, pro niž oznamovatel vykonával nebo vykonává práci nebo jinou obdobnou činnost, nebo
- b) u osoby, se kterou oznamovatel byl nebo je v kontaktu v souvislosti s výkonem práce nebo jinou obdobnou činností.

Oznamovací systém představuje souhrn postupů a nástrojů, které jsou využívány pro podání/přijímání oznámení, nakládání s ním, k zajištění anonymity oznamovatele a dalších osob, k ochraně informací a dalších skutečností uvedených v oznámení a pro komunikaci s oznamovatelem. Oznamovací systém lze dělit na vnitřní, který zřizuje povinný subjekt a externí, který zřizuje Ministerstvo spravedlnosti České republiky.

Oznamovatelem je fyzická osoba, která v souvislosti s výkonem práce či jiné k tomu obdobné činnosti (včetně ucházení se o práci nebo v souvislosti s bývalou prací pro povinný subjekt) má důvodné podezření, že v rámci organizace, kde je zaměstnána, dochází k protiprávnímu jednání, a tedy takovouto skutečnost oznámila prostřednictvím vnitřního oznamovacího systému, externího oznamovacího systému, uveřejněním nebo prostřednictvím orgánů činných v trestním řízení.

Porušením se rozumí takové jednání nebo opomenutí, které má za důsledek nedodržení povinnosti ukládané předpisy Evropské unie, mezinárodními smlouvami, zákony, podzákonými předpisy, profesními standardy, interními pravidly a postupy nebo popírá jejich účel a smysl, za kterým byly přijaty.

Příslušnou osobou se rozumí vybraná osoba z řad zaměstnanců povinného subjektu, která je zodpovědná za přijetí, řádné prošetření a vyhodnocení podaného oznámení. V podmínkách Základní škola a Mateřská škola, Ostrava-Poruba, Ukrajinská 19, příspěvková organizace (dále jen „povinný subjekt“ nebo „organizace“) bude takovýchto osob stanoveno více. Tato osoba je p prošetření okolností povinna navrhnout řešení, v případě že shledá podané oznámení jako důvodné. Další práva a povinnosti pro příslušnou osobu jsou uvedena ve Směrnici o ochraně oznamovatele

Uveřejněním se rozumí zpřístupnění informací uvedených v oznámení veřejnosti. Institut uveřejnění je oznamovatel oprávněn využít pouze v krajních případech, které jsou uvedeny v čl. V odst. 7 této pracovní pomůcky.

Směrnici se rozumí Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1937 ze dne 23. října 2019 o ochraně osob oznamujících porušení práva Unie.

Whistleblowing je forma interního/externího podání oznámení příslušné osobě oznamovatelem z důvodu podezření páčání protiprávní činnosti, o které se oznamovatel dozvěděl v souvislosti s prací nebo jinou obdobnou činností, a to za účelem odhalení takového protiprávního jednání.

Zákonem se rozumí zákon č. 171/2023 Sb., o ochraně oznamovatelů.

Čl. III Obecné zásady

1. Oznamovatel, který má důvodné podezření, že v rámci organizace, ve které je zaměstnán dochází k protiprávnímu jednání, či jinému porušování povinností v rámci zákona, má možnost oznámit takovéto jednání v dobré víře bez jakýchkoliv obav z odvetných opatření.

2. Oznamovateli bude ze strany povinného subjektu, jednal-li v dobré víře, poskytnuta maximální možná míra ochrany před odvetnými opatřeními, zejména bude zaručeno zajištění anonymity oznamovatele.
3. Veškerá oznámení budou posuzována spravedlivě, objektivně, anonymně a budou vyřízena a prošetřena v zákonem stanovených lhůtách.

Čl. IV Ochrana oznamovatele

1. Je zakázáno jakékoliv jednání formou odvetného opatření nebo pokus o takovéto jednání proti oznamovateli, a to zejména v podobě:
 - a) rozvázání pracovního poměru nebo neprodloužení pracovního poměru na dobu určitou;
 - b) zrušení právního vztahu založeného dohodou o provedení práce nebo dohodou o pracovní činnosti;
 - c) odvolání z místa vedoucího zaměstnance;
 - d) uložení kárného opatření nebo kázeňského trestu;
 - e) snížení mzdy, platu nebo odměny nebo nepříznání osobního příplatku;
 - f) přeložení nebo převedení na jinou práci nebo na jiné služební místo;
 - g) negativní služební hodnocení nebo pracovní posudek;
 - h) neumožnění odborného rozvoje;
 - i) změna pracovní doby;
 - j) neopodstatněné vyžadování lékařského posudku nebo pracovně lékařské prohlídky;
 - k) výpověď nebo odstoupení od smlouvy, nebo
 - l) zásah do práva na ochranu osobnosti.
2. Oznamovatel má právo na ochranu v případě existence oprávněných důvodů na podezření z protiprávního jednání či jiného porušování povinností spadající do oblasti působnosti zákona bez obav, že ze strany povinného subjektu bude docházet k jakýmkoliv odvetným opatřením.
3. Oznamovatel má právo na ochranu před odvetnými opatřeními, pokud podal oznámení prostřednictvím vnitřního oznamovacího systému, externího oznamovacího systému, uveřejněním nebo prostřednictvím orgánů činných v trestním řízení.
4. Oznamovateli se zaručuje zajištění maximální možné míry ochrany, zejména pak zajištění anonymity a zajištění důvěrnosti informací uvedených v oznámení.
5. Oznamovatel má právo být informován o průběhu vyšetřování podaného oznámení, pokud toto nenaruší samotné vyšetřování nebo nepoškodí práva dalších osob. Oznamovatel nemá právo na poskytnutí kopie materiálů týkajících se vyšetřování.
6. Oznamovateli nemůže být poskytnuta ochrana v souladu se zákonem, pokud se prokáže, že vědomě uvedl nepravdivé údaje nebo nejednal v dobré víře. Důsledky takového jednání budou posuzovány v souladu právním řádem České republiky či vnitřními předpisy organizace.

Čl. V Oznamovací systémy

1. Oznamovatel má možnost podat oznámení prostřednictvím vnitřního oznamovacího systému (VOS), externího oznamovacího systému (EOS), uveřejněním nebo prostřednictvím orgánů činných v trestním řízení.

2. Externí oznamovací systém je zřizován Ministerstvem spravedlnosti, kdy tento bude přijímat oznámení, poskytovat metodickou podporu, poskytovat poradenskou a odbornou pomoc ve věcech ochrany oznamovatelů a plnit další povinnosti stanovené zákonem.
3. Prvotní volba, jestli pro podání oznámení využít vnitřní oznamovací systém, externí oznamovací systém, nebo učinit oznámení prostřednictvím orgánů činných v trestním řízení je na oznamovateli. Je doporučováno využít institut uveřejnění pouze v krajních případech, které jsou uvedeny v čl. V odst. 7 této pracovní pomůcky
4. Je doporučováno podat oznámení prostřednictvím VOS, neboť celý proces vyšetření podaného oznámení bude zajišťován interně ze strany zaměstnávající organizace, jakožto povinného subjektu.
5. Přijímat oznámení od oznamovatele a vykonávat další činnosti s tím související je oprávněna pouze příslušná osoba. V podmínkách povinného subjektu je stanoveno s ohledem na zastupitelnost více příslušných osob, které přijímají oznámení, a to v následujícím pořadí:
 - a) Pavlína Dohnalová, DiS.
 - b) Zuzana Ševčíková

Oznámení lze příslušné osobě podat následujícími způsoby:

1. **ústně (osobně)** v budově Základní školy a Mateřské školy, p.o., na adrese Ukrajinská 1535/19, Ostrava-Poruba 708 00, a to po dohodě s příslušnou osobou ve výše uvedeném pořadí. O ústním podání bude vyhotoven písemný zápis.
2. **písemně** na adresu Základní škola a Mateřská škola, p.o., Ukrajinská 1535/19, Ostrava-Poruba 708 00. Takto podané oznámení musí být v zalepené obálce, která musí být čitelně označena nápisem „WHISTLEBLOWING – NEOTVÍRAT“.
3. **telefonicky** na telefonní lince: **723 426 275**
provozní doba telefonní linky: pondělí – pátek 9:00 – 13:00 hod.
4. **elektronicky** na e-mailové adrese: **vos@specialniskola.cz**

Obsah písemného oznámení:

- a) datum podání oznámení
- b) jméno, příjmení, datum narození a kontaktní údaje oznamovatele
- c) oblast působnosti dle směrnice
- d) shrnutí podstaty a obsahové stránky oznámení, včetně identifikace osob, vůči kterým je oznámení směřováno, je-li jejich totožnost známa

V Ostravě, 25. 7. 2023

Mgr. Jana Heřmanová

ředitelka školy

